

„NAŠ GLAS“ izide vsakega prvega, in petnajstega v mesecu. Naročnina za celo leto din 40.—, za pol leta din 20.—, za četrt leta din 10.—. — Za inozemstvo je dodati poštnino. — Oglasi po ceniku. —

NAŠ GLAS

Uredništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 11.467.

List za državne nameščence in upokoјence

L. A.:

Vprašanje stalnosti

Ni dvoma, da je prva zahteva in hkrati tudi ideal vsakogar, ki daje svojo umsko ali telesno moč proti nagradi komu drugemu na razpolago, zavarovati si stalnost zaposlitve in s tem doseči zavarovanje lastnega obstanka in obstanka družine. To velja za slehernega nameščenca vsaj kolikor toliko, celo za najpreprostejšega dninarja, ročnega delavca ali posla. Vsaj za neko določeno, navadno daljšo dobo, hoče doseči stalnost svojega delovnega razmerja. Najrazličnejši zakoni urejajo ta vprašanja in določajo za delavstvo, zasebno nameščenstvo, za hišne posle, dolžino odpovednih rokov, višino odpravnin, razloge za odpoved itd. Stalnost pa ostane vsakemu delojemalcu trajni ideal. To velja za drž. uslužbenca prav tako, ker jih ravno ta zavest trajne zaposlitve do smrti — poleg upanja na pokojnino — vabi v drž. službo, kjer vztrajajo navzlic mnogokrat manj povoljnimi pogojem kakor jih nudijo ob istem času in na istem kraju zasebne zaposlitve. Tudi če pogledamo v zgodovino javnega nameščenstva, bomo videli, da je ravno vprašanje stalnosti in njegova ureditev prvi znak pragmatično nastavljenega in vsaj v neki meri zavarovanega javnega nameščenstva.

Tako ni prav nič čudno, če tudi pri nas strokovne organizacije najrazličnejših panog skoraj soglasno ponavljajo zahtevo po stalnosti v službi. Točnost in pravilnost drž. uprave je mogoča samo tam, kjer je drž. uslužbenec zavezana stalnost v službi in tolikšna pravna in gmotna varnost, da se morejo brez morečih skrbi za najosnovnejše življenjske potrebe popolnoma posvetiti svoji službi. Zlasti mora biti javni nameščenec vselej in nepogojno prepričan, da njegova gmotna preskrba in stalnost v službi ni niti najmanj ogrožena, če bo le opravljal svoje službene dolžnosti točno po zakonih in po vesti. Zavedati se mora, da je kot javni funkcionar zavarovan pred vsakim napadom na svoj življenjski obstanek, dokler ne zapusti zakonske podlage, kjer mu je določen uradni delokrog.

Če je državni uslužbenec neprestano v skrbeh, kaj bo z njegovo bodočnostjo, če vé, da mu je mogoče brez navedbe razloga in brez upravičenega povoda vsak čas službo odpovedati, bo težko služil z enako vnemo in požrtvovalnostjo, kakršno moremo po vsi pravici zahtevati od nekoga, ki ima v nespremenljivih zakonih trdno poročstvo, da si je izbral res dosmrtni življenjski poklic, kateremu se lahko posveti z vsemi svojimi močmi in sposobnostmi.

Načelo uslužbenske stalnosti je bilo na našem slovenskem ozemlju pred vojno dejansko že izvedeno. Brez natančno naštetih in točno določenih razlogov ni bilo mogoč stalnemu uslužbencu odvzeti tega značaja. Samo sodno ali disciplinsko obsojeni državni uslužbenci so mogli biti upokoјeni ali celo odpuščeni, vse to pa samo v natančno določenih primerih in po opravljenih strogo formalnih postopkih, ki so dajali vsakemu posamezniku poročstvo, da bo zavarovan pred nasiljem. Tudi prejšnji uradniški zakon iz leta 1923. je načeloma priznal drž. uslužbenstvu stalnost. V čl. 234. je določil, da v treh letih od uveljavljanja zakona v vsi kraljevini vsi prevedeni uslužbenci uživajo stalnost ne glede na dotedanje predpise. Za prestanek službe je pa zakon točno določil posamezne primere, zlasti kadar je šlo za prestanek službe po zakonu samem. Te določbe niso dovoljevale nobenih nasprotujočih si razlag in je bilo treba vsako odločbo o prenehanju službe tudi točno utemeljiti z določili uradniškega zakona in dokazati, da je bila potrebna in upravičena. Proti taki

odločbi je bila pa še dopustna pritožna pot pred upravnimi sodišči oz. državnim svetom. Zato so bili takrat prav pogosti primeri, da je bila taka upravna odločba na pritožbo prizadetega uslužbenca razveljavljena.

Sedanji naš uradniški zakon je to stanje močno poslabšal, ker je v svojem § 104., ki govori o razlogih prestopanja službe, določil, da more prenehati služba uslužbencu tudi, »če pristojno oblastvo tako odloči« (toč. 16.). Vendar je bila ta določba nekoliko omiljena s § 110. u. z., ki je predpisal, da se sme to določilo uporabiti le takrat, če smatra predstojnik, da je uslužbenec »nesposoben ali neprimeren za službo ali če njegovo izločitev iz službe zahtevajo uradne koristi«. Proti takim odločbam je bila pa možna pot tožbe na državni svet, ki je v mnogoštevilnih primerih tudi res razsodil, da ta nujnost oz. mnenje predstojnikovo ni dokazano in da torej odločba o prestopanju službe ni zakonita. Šele z avtentičnim tolmačenjem tega § 110., ki je bilo naknadno izzvano, je bila ta določba uslužbencem v škodo spremenjena tako, da se v upravni odločbi o prestopanju službe po točki 16. § 104. u. z. ni treba niti sklicevati več na § 110. u. z.

S tem je bila stalnost državnih uslužbencev dokončno odpravljena, ker je v prosti presoji upravnega oblastva, da vsakega posameznega uslužbenca po svoji svobodni odločitvi kadar koli odstrani iz službe, bodisi z odpustom ali z upokoјitvijo. Proti taki odločbi ni več pravnega leka.

Državni uslužbenci se zavedajo, da niso prav z ničemer opravičili nezaupanja, ki je povzročilo že prvotno formulacijo teh predpisov, še bolj pa poznejšo avtentično interpretacijo. Hkrati pa vsakdo vé, da mu je obstanek v službi stalno v nevarnosti in da nima nobene zakonske opore, ki bi mu jamčila, da ne bo brez razloga odpuščen ali predčasno upokoјen. Državno uslužbenstvo pa si je tudi dobro v svesti, kako velike važnosti je zakonsko priznanje in zavarovanje stalnosti, ki je prvi pogoj vsakemu objektivnemu, nepristranskemu in smotrному uradnemu poslovanju.

Zato je ne le zaradi uslužbencev, temveč tudi zaradi čistosti, pravičnosti in trajne povezanosti državne uprave treba kar najprej dati vsem drž. nameščencem stalnost. Dokler se to ne zgodi, sploh ne bomo dobili pravega stanja drž. uslužbencev, ne bo v državi tistega tako iskreno zaželenega pravnega reda, ne bo absolutne in nedotakljive poštenosti, ne načrtne, nepristranske državne uprave. Če ostane pri starem, bodo prihajali v državno službo samo manj vredni in manj sposobni ljudje, medtem ko se bodo dobri delavci ozrli po drugih službah, kjer jim bo ob vsaj enakih gmotnih pogojih obstanek bolj zavarovan. Nestalnost državnega uslužbenstva svojega glavnega namena, zaradi česar je bila uvedena, itak ne more doseči. V današnjih časih ni prav nič čudnega, če se z razmerami in značaji spreminjajo tudi državni uslužbenci, ki so prav tako ljudje. Ne sila, strahovanje in pritisk, temveč zavest zavarovanosti in popolne izločenosti iz dnevnih političnih in gospodarske borbe, bo dala javnemu nameščencu moralno moč, da bo zavedajoč se dolžnosti in v občutku odgovornosti svojega poklica mogel res pošteno in vestno delati v prid ljudstvu in državi.

Zato je težnja po vnovičnem priznanju stalnosti nas vseh skupni in poglavitni ideal in prva in najvažnejša zahteva, za katero se morajo vse naše strokovne organizacije boriti z vsemi legalnimi sredstvi.

Priznanja in amandmani

Organ Združenja uradnikov p. t. t. stroke, beograjska »Jugoslov. pošta, telegraf i telefon«, je objavila pred prvim aprilom sledeči uvodnik, ki sicer obravnava samo razmere v poštni stroki, vendar pa morejo njegove ugotovitve veljati za uslužbenstvo vseh drugih resorov. Zaradi važnosti ga objavljamo v prevodu.

»V poslednjih treh letih stalno opažamo ob obravnavanju proračuna poštnega ministrstva značilen pojav, ki ni v navadi pri obravnavanju proračunov drugih resorov. Namreč, vsi gg. ministri, ki so se doslej zvrstili na čelu naše stroke, so predlagali svoja poročila pred finančnim odborom in narodno skupščino bolj kot nekako kritiko, da ne rečemo obtožbo celotnega stanja v p. t. t. stroki, kakor kot poročilo o doseženih uspehih v teku minulega leta. Prav tako je bil tudi plenum narodne skupščine, začeni s skrajno desnico pa do skrajne leve, soglasen pri ocenjanju izjemnega stanja, ki vlada v p. t. t. stroki in pri njenem osebju.

Pred nekaj dnevi, ko so obravnavali naš proračun v narodni skupščini, so bile skupščinske galerije, določene za občinstvo, prenapolnjene s poštariji. Ko so poslušali poročilo svojega ministra in obravnavo, ki je nastala na to v plenumu, so vsi poštariji kazali značilne očitne zadovoljstva, ki se je odražalo tudi z njihovih lic. Navedbe vseh govornikov so zares zadevale najtajnejše želje in čustva celotnega p. t. t. osebja, tako da se je nekdo med prisotnimi tako zelo navdušil, da se je za trenutek toliko izpozabil in začel ploskati nekemu govorniku, dasi to galeriji ni dovoljeno. Po končani obravnavi so se navzoči razšli, prepričani, da je prišel trenutek, ko se bo od raznih obljub in priznanj prešlo k dejanjem. Kajti resnično, po tolikšnih slavošpevih o pridnosti in vestnosti p. t. t. uslužbencev, po poudarjanju vseh težav in naporov, ki jih p. t. t. osebje v izvrševanju službe prenaša, po kritiki poštne hranilnice, ki p. t. t. osebju ne daje nobene nagrade za delo, katero to opravlja za njen račun, po soglasni ugotovitvi, da je naša stroka eden prvih činiteljev v prosvetnem in gospodarskem razvoju naše države, in končno po priznanju, da to osebje s svojim naporom delom donša vsako leto državi stotine milijonov čistega

dobička, navzoči tudi niso mogli dobiti drugega vtiska.

In zato je popolnoma razumljivo, da je po vsem tem to osebje, navzlic mnogim izkušnjam in razočaranjem, začelo upati, da bodo amandmani (predlogi za fin. zakon), katere je v njegovem imenu predložilo Združenje, če ne prav vsi, pa vsaj najglavnejši izmed njih sprejeti. Toda na žalost v bilanci svojih razočaranj beležimo še eno na pričetku novega proračunskega leta.

Od sedemnajst predloženih predlogov za fin. zakon ni bil niti eden sprejet, čeprav so med njimi tudi taki, ki niso zahtevali nobenih novih proračunskih obremenitev. Je še večji paradoks in nedoslednost, kakor če resor, o čigar osebju se je govorilo v skupščini s tolikšnim priznanjem in laskanjem, ostane brez amandmana, s katerim bi se vsaj v čemer koli izboljšal njegov položaj? Osebje drugih resorov, ki jim takisto priznamo potrebe, je doseglo neke svoje zahteve s pomočjo amandmanov. Tako je prosvetno ministrstvo odpravilo celibat za učiteljice, kar je bilo vsekakor treba storiti, medtem ko pri nas predlog, da se odpravi numerus clausus za ženske, tudi letos ni bil sprejet. V prometnem ministrstvu se bodo osebju, ki je prebilo določeno število let v službi stalnih dninarjev ali dnevničarjev, pri postavitvi na ustrezna zvanja priznala ta leta za napredovanje in pokojnino, kar je spet upravičeno, medtem ko naših predlogov, naj se dnevničarska in odpravniška službena leta vračunajo za napredovanje in pokojnino, sploh niso upoštevali.

Ne bomo še naprej po vrsti navedli amandmanov drugih resorov, ker to ni bil naš namen. Na podlagi vsega povedanega se samo z velikim začudenjem vprašamo, kaj naj vse to skupaj pomeni. Vprašamo se pa nato tudi, kakšne razloge mora p. t. t. osebje v prihodnje navesti, da bi se še njegove zahteve upoštevale. In končno kako bo Združenje uradnikov p. t. t. stroke v prihodnje ocenjeno, če bo zaradi doslednosti tudi v prihodnje govorilo resnico o naši stroki in njenem osebju. Ali je mogoče po vseh doživelih razočaranjih in izkušnjah molčati, in ali ima kdo pravico, če pošteno misli in govori, zameriti vsemu p. t. t. osebju, če daje izraza svojemu nezadovoljstvu in nejevolji?»

Idealizem v zadrugarstvu

Iz »Zadrugarja«, glasila Nabavljalne zadruge uslužbencev drž. železnic v Ljubljani, prenašamo sledeči zelo zanimivi članek, ki vsebuje splošno veljavna načela za vse zadrugarje.

Prav nič vabljivo ni oznanjati danes v praktični vsakdanjosti silo in polet te ali one ideje. Svet je do neznatnosti zmaterializiran, za ideje mu ni mar. Človeštvo obvladuje sila pesti in bomb. Plamenica resnične kulture nikakor ne more priti do pristojne veljave; oni poedinci - idealisti, ki jo dvigajo, ostajajo osamljeni, izigrani in osmešeni.

Ni bilo še dobe, v kateri bi se bila ideja tako malo cenila, kakor je to v današnji motni in nemirni dobi. Ni bilo še dobe, v kateri bi bili fanatiki, ljudje energije in velikih teženj, opirajoč se na nove parole, zavladali državam in postali vodje naroda. V visoki kulturi XX. stoletja se postavljajo take, nekdanje nedoumljive neverjetnosti skoro na dnevni red cele zemeljske oble.

Slepo in fanatično verovanje in zupanje v zasanjane parole, v drzne ge-

ste rožljajočega orožja je nadvladalo znanje, razpaljena volja si je podjarmila trezno presajo, in rezultate vidimo v nezasišanih dogodkih, ki se dnevno na vseh kontinentih kopičijo pred nami.

Vera skupno z voljo ustvarja značaje. Značaj ljudi pa je najvažnejši moment v vsakem pokretu in v vsaki organizaciji. Organizacija brez vsake vere in brez vsake etične vsebine je prazna. Poglavitna stvar je značaj ljudi, ki tvorijo to organizacijo. Duševno globoki in kulturno prav usmerjeni ljudje morejo popraviti tudi slabo organizacijo, toda slabi ljudje lahko upropastijo tudi najboljšo organizacijo.

Tudi v zadrughih organizacijah, in morda največ prav v teh organizacijah ima največjo vlogo kvaliteta članov in stopnja njihove naobrazbe. Niti v eni drugi organizaciji ni prepričanje tako zelo važno, kakor je to v zadrughih organizaciji. Prepričanje, ideja in idealizem, to so sile, ki razgibljejo delovanje zadrug. Ljudje brez prepričanja ne morejo ustvariti napredka v zadrugah.

gi. Za ustvarjanje velikih del je potrebno navdušenje, in po veličini pričanja, ki ga ima človek, bo ustvarjal velika ali mala dela.

Zadružništvo v ustaljenejši doktrini je razmeroma mlad pokret. V letu 1944. bomo proslavili njegovo prvo stoletnico. Vendar je ta pokret do danes že zajel ogromne množice izkoriščenih malih ljudi in vsako leto praznuje že večstomilijonska armada zadruženikov svečano svoj mednarodni praznik zadružnega dneva. Pokret stalno in nevezdržno raste. Ni še povsod povsem edinstven, marsikje je podeljen po družabnih razredih ali po političnih nazorih, po narodnosti in veri, po pripadnosti k različnim zadružnim sistemom itd. Potrebe so pač mnogoštevilne, pa so tudi pota različna. Kar je pa glavno in vsemu pokretu skupno, je predvsem dejstvo, da so zadružne organizacije združenja malih ljudi, ki so se združili prostovoljno, da ostvarijo določene skupne cilje z medsebojno pomočjo, s pomočjo skupnega gospodarskega podjetja, ki dela s sredstvi vseh in na skupen riziko in za skupne koristi.

Splošno obeležje teh združenj je, da hočejo ustvariti tak ekonomski in družabni red, ki je v stanju, da se osloni ne na borbo, temveč na slog, ne na duh konkurence, temveč na soli-

darnost, ne na premoč podjetja, kateremu je cilj dobiček, temveč na sodelovanje z delavcem.

Načelo sporazuma za življenje je najmanj toliko staro, kolikor je stara borba za življenje. Zadružni sistem ni izšel iz mozga nekega teoretika ali reformatorja, temveč iz duše samega naroda. Seveda, zadružni sistem tak, kakor je danes, je proizvod številnih mislecev, ki so delali na ekonomskih in socialnih problemih. Teoretiki in praktiki so bili dostikrat isti ljudje. Nasprotja ali stalnega nesporazuma med teorijo in prakso v zadružništvu ni.

Ideja in presaditev te ideje v praktično življenje ostaneta v zadružnem pokretu v stalni medsebojni izmenjavi vplivov drug na drugega. V svojem praktičnem izvrševanju in življenju ne more biti zadružni pokret brezidejen, brez načelnih vodilnih smernic, on je vsekakor premišljen, ima točno ugotovljene cilje in njegova politika ima točno odredeno smer. Idejna moč je tedaj potrebna zadružnemu pokretu, da mu ohrani njegov specifični značaj, da ga obvaruje zablod, da ne izgubi cilja, da ne bi postal primes drugih socialnih akcij, ali da se sploh ne iztroši odnosno ne izgubi. Ideje - vodilje so za zadružnike svetilnik, ki osvetljujejo pravo pot.

(Konec prihodnjič.)

Vrnitev prispevkov iz uradniškega pokojninskega sklada

Ker je Državna hipotekarna banka sporočila finančnemu ministrstvu, da mnogokrat ne more pravilno izvršiti posameznih odločb o vrnitvi prispevkov umrlih vlagateljev v pokojninski sklad njihovim družinam, ker so mnoge take odločbe pomanjkljive, je finančno ministrstvo izdalo posebno navodilo pod štev. 39.824/I-38 od 1. februarja 1939.

S tem pojasnilom opozarja fin. ministrstvo, oziraje se na zadevne predpise, zlasti na določbe § 107. zak. o sploš. upravnem postopku, na sledeče okoliščine:

1. Po § 141. u. z. in § 147. zak. o drž. prom. osebnosti ima družina umrlega vlagatelja pravico do povrnitve vplačanih prispevkov ob tam določenih pogojih. V § 147. u. z. in § 153. zak. o drž. prom. osebnosti je pa določeno, kdo tvori vlagateljovo družino. Potemtakem ima, če vlagatelj umre preden dovrši 5 let vlaganja, pravico do povrnitve vplačanih prispevkov njegova zakonska žena in tisti v postavnem zakonu rojeni ali pozakonjeni otroci, ki so ob času vlagateljve smrti imeli pravico do rodbinske pokojnine.

2. Če je po vlagateljvi smrti ostala samo žena, se mora ta okoliščina izrečno ugotoviti v odločbi o povrnitvi vplačanih prispevkov. V dispozitivnem delu odločbe o povrnitvi prispevkov

mora biti navedeno ime, priimek in kraj bivališča žene kot nosilke pravice do vrnjenih prispevkov.

3. Če so po vlagateljvi smrti ostali žena in otroci ali samo otroci, tedaj se mora z odločbo o povrnitvi vplačanih prispevkov ugotoviti, kateri izmed otrok imajo pravico do povrnitve skladno s prvo točko tega navodila. V dispozitivnem delu odločbe o povrnitvi prispevkov mora biti navedeno ime, priimek in bivališče vsakega izmed teh, ker so vsi hkrati uživalci pravice do vrnitve prispevkov.

4. Če umrli vlagatelj ni zapustil žene, temveč samo otroke, ki ob času njegove smrti niso imeli pravice do rodbinske pokojnine, pripadejo prispevki uradn. pokojninskemu skladu in se odločba o povrnitvi ne bo izdala.

5. Če naj se izplačajo prispevki ženi ali polnoletnim otrokom, se je strogo držati določila 2. odst. čl. 63. zak. o drž. računovodstvu (po katerem se sme iz državne blagajne izplačati vsak izdatek samo pravemu upniku ali njegovemu pooblaščenju). Če vrnjeni prispevki pripadajo mladoletnim otrokom, jih je izplačati skrbniku, če pa tega ni, osebi, katero pooblasti za to pristojni varstveni sodnik.

Da soglašajo s prednjim navodilom, je odločila glavna kontrola z odločbo splošne seje od 5. II. 1939., št. 16.512.

la: O dvomesečni posmrtni podpori

Že večkrat smo pisali, kako kruta in nesocialna je določba, da gre ta posmrtna podpora le tedaj vdovi in otrokom umrlega drž. uslužbenca, če nimajo prav nobenega premoženja niti dohodkov. Praksa je pa še strožja, ker se smatra za premoženje na pr. tudi notorično visoko prezadolženo posestvo in pa celo prezadolžena dediščina, kateri se svojci prav zaradi tega odreko. O tem vprašanju je nedavno neki ljubljanski dnevnik objavil poročilo, da je državni svet v konkretnem primeru razsodil, da gre dvomesečna posmrtna podpora nepremožnim otrokom, čeprav ima mati premoženje. O ti stvari piše »Financijska kontrola«, beograjsko glasilo Združenja zvančnikov fin. kontrole, tole:

»Po smrti nekega drž. uradnika je ostala vdova, ki je že prej prejela osebno pokojnino, razen nje pa še hči, ki nima ne premoženja ne dohodka. Hči je prosila pristojno oblastvo za dvomesečne posmrtne prejemke pok. očeta kot podporo po § 95. u. z. Prošnja ji je bila zavrnjena, zato ker ima mati pokojnino, torej dohodek, ona pa živi z materjo skupaj. Proti ti odločbi je hči vložila tožbo na državni svet, ki ji je z razsodbo štev. 22.710/38 ugodil.

Državni svet je spoznal, da po § 95. u. z. žena in otroci umrlega uslužbenca ne tvorijo enega subjekta glede pravice do posmrtnih prejemkov, kar pomeni, da je pravica otrok do te podpore neodvisna od žene (materine)

pravice. Zato je moralo oblastvo, ko je prošnja za podporo vložila hči, ugotoviti samo to, ali hči izpolnjuje pogoje za podporo, in če se ugotovi, da jih izpolnjuje oz. da nima dohodka, je s tem ugotovljeno, da ima pravico do podpore. Okoliščina pa, da ima v tem primeru pokojnikova vdova osebno pokojnino, torej dohodek, ovira priznanje te pravice samo za vdovo, ne pa za otroka.

Objavljamo to poročilo, kakor ga prinaša navedeni list, razsodbe drž. sveta same pa nismo videli. Nimamo pa povoda dvomiti, da je ta citat pravilen. V tem primeru bi pomenilo stališče, ki ga zastopa državni svet v ti stvari (če se bo splošno uveljavilo v praksi), izredno veliko ugodnost za svojce pokojnih državnih uslužbencev. Po dosedanjih praksi so se vse podobne prošnje zavracale, če je le kdo od preostalih, bodisi vdova ali eden izmed otrok imel kolikršno koli, pa bodisi tudi minimalno premoženje ali dohodek.

Znanih nam je cela vrsta primerov, kjer svojci v popolnoma enakih okoliščinah niso dobili dvomesečne posmrtni podpore po možu oz. očetu, čeprav ali vdova ali pa otroci niso imeli prav nobenega premoženja. Za vse take bi bilo priporočljivo, da prošnje za dvomesečno podporo obnove in je tudi verjetno, da bodo z njimi uspeli, če terjatev nasproti državi že ni zastarala, kar se pa zgodi šele po preteku petih let.

Iz učiteljske organizacije

Začetek aprila je upravni odbor JUU na seji v Beogradu sprejel daljši komunik, iz katerega posnemamo nekatere odstavke, ki so zanimivi tudi za neučitelje:

Upravni odbor poudarja popolno priznanje izvršnemu odboru za obilno delo, ki ga je ta opravil v vseh zadevah šole, učiteljstva in prosvete v dobi od zadnje seje do sedanj. Sodelovanje izvršnega odbora s prosvetno centralo je toliko intenzivnejše, kolikor se odpravljajo motnje, ki so ga ovirale. Gospod prosvetni minister je popolnoma obveščen o važnih vprašanjih, ki zanimajo šolo in učiteljstvo. To lahko upravičuje nado, da bodo vsa ta vprašanja rešena v korist narodne šole in učiteljstva. Posebno se je poudarjal težavni gmotni položaj učiteljstva, kakor tudi potreba, da se položaj spravi v sklad s sedanjimi življenjskimi razmerami. S tem v zvezi pričakuje upravni odbor, da bodo tudi ostale upravičene pravne in gmotne zadeve, ki se tičejo učiteljstva, pravil-

no pojmovane in v najkrajšem času pravilno rešene.

Upravni odbor pozdravlja željo, ki jo je bil izrazil g. minister, da v vseh vprašanjih iz področja šole in učiteljstva najtesneje sodeluje z učiteljsko organizacijo, kateri priznava popolno avtonomijo dela v okviru pravil, odločajoč vmešavanje in vplivanje nepoklicanih na njen notranji življenjski razvoj.

Upravni odbor sodi, da je močna in složna učiteljska organizacija najboljša jamstvo za zaščito učiteljskih interesov. Moč organizacije vidi odbor v zavednosti članstva, ki lojalno vrši svoje dolžnosti nasproti organizaciji in čuva ugled organizacije ter osrednje uprave, ki jo predstavlja. Nikakor ni v skladu s takšno zavestjo in lojalnostjo ter z dobro pojmovanimi interesi organizacije kakšna posebna akcija, ki želi poleg odgovorne uprave prevzemati nase posle za zaščito učiteljskih interesov, ki po svoji prirodi spadajo v pristojnost glavne uprave kot organa, ki uživa zaupanje učiteljske večine.

Dr. Fran Ogrin:

Lovčevi zimsko-pomladni odmevi

Zima - pomlad! Koliko čarobne lepote nam nudita obe, vsaka po svoje. Za ostrimi vetrovi, ki prepode ptice - selivke v toplejše kraje, po pustih meglenih dneh in mrzlih nočeh prikim - zima. Z belim plaščem ognje hrib in dol, pomori do zadnjega cvetja in zelenje, kar ga je še ostalo od jesenskih slan. Divjad se stiska v gozdih zatišjih in brlogih ter sili v bližino človeških selišč. Pod snežno odejo počiva vsa narava in nabira moči za novo rast.

Človeško snovanje pa pozimi ne preneha, le druge oblike prevzame. Zimski krožki, društveno delovanje, družabnost. Smučji drče po belih bregovih, po zasneženih cestah cingljajo sani. Če pa pritisne hud mraz, hajd v toplo sobo, kjer si lovec zapoje narodno:

»Prav lepo je pozim',
ko za pečjo sedim,
sladko vince pijem,
pa tobak kadim...«

Ne sme pa pri tem pozabiti divjadi, ki jo najbolj tarejo zimske težave. Polagati ji mora hrano, treba pa jo je tudi obvarovati pred divjimi loveci. S sladko zavestjo se vrača lovec iz gozda v objem prijaznega doma, počiva ob peči in obuja lovske spomine. Naj jih podam nekaj tudi jaz:

Tam za Predvorom nad Kranjem so vrata v romantično dolino Kokre. Šumna reka preskakuje z ene na drugo stran, da

se ji cesta komaj umika. Ob straneh stoje visoke gore, na zapadu strma Zaplata (Encijanovca) in ostri Storžič, na vzhodu široki Greben, koničasti Grintavec in močna Kočna. V Čemšenik, sredi prostranih gozdov gre naša pot na - lov. Ko prispejemo mimo vodnega zajetja, ki daje mestu Kranju pitno vodo, nas pozdravi vabeča Savnikova lovska kočica.

Spet si daleč od dolinskega pehanja in spletkarjenja, sproščen v prirodni svobodi. Kaj čuda, če si da človeško srce duška v mili slovenski pesmi in šaljivih besedah, da bi ga skoro slišali srnjaki v temnih grapah in gamzi v skalah. Družba je vsa vesela, a drugi dan je pa lovske sreče manj imela...

Pa jo mahamo drugičkrat tje pod Encijanovco, kjer varuje svoje gozdne miljenice skrbni Heinrihar. In smo naredili izboren načrt. Od treh strani smo jih prijeli te šmentane jelene. Dolgo smo čakali, na stojščih prezebali - a jeleni, ti rogači so jo popihali.

Popoldne pa na gamze! Ugledali smo jih že zjutraj na paši visoko v skalah. Mikalo nas je, pa smo jim takrat še dali odloga. No, do popoldne so se že nekam potegnili, tako da jih je ostalo le še nekaj, pa še ti niso hoteli prostovoljno z nami. Ali naj bi se bili jezili zaradi pičlega plena? Nikakor, saj je bilo dosti drugih lovskih užžitkov.

Nad štularjevo domačijo tam pod Grebenom se popenjamo po strmi, zasneženi stezi, lovski gospodar in mala družba. Noč je razgrnila ogrinjalo čez zemljo, na nebu se vžigajo nebeske svetilke. Dobro razpo-

loženi sopihamo v breg. Konec naravnih skalnih stopnic - nekaj prečnic - Frischaufova podrta kočica - zadnji vzpon, pa smo na Kokrškem sedlu. V planinski koči, namenjeni zimskim turistom, se utaborimo, šalimo in kuhamo čaj.

Zapustim sobo in se ustavim na vzpetini za kočico. Veličastna, bajna slika! Luna je vžila in plava nad Bistriško dolino, ki tone globoko doli med Kalci in Mokrico na eni, ter med Planjavo, Brano in Skuto na drugi strani. Vsenakrog tišina nad snežno pokrajino. - Drugi dan pa so pokale uspešno risanice v Grintavcih.

Pa že plove misel preko drugih gorejskih lovišč, medvodskega, menškega, homškega in kamniškega. Obstane v tuhinjskem in na prostrani Menini planini, kjer zarenči v dr. Trampuževem lovišču pravi pravcati medved. Nazadnje padlemu so postavili na Velikem vrhu spominek. Vsekakor značilno za lovsko miselnost!

Zimski čas pa ni pripraven le za domače ugodje in obujanje spominov, ampak tudi za lovske bilanco. Seveda jo delajo lovske upravičenci po svoje, gostje pa tudi. Prvi preudarjajo, koliko so izdali minuleto za lov in da so osvežili zarod in kaj bo treba v tem pogledu storiti letos. Če gre za izboljšanje lovišča, pravi lovski gospodar ne stiska, saj je lov šport. Ob pametnem gospodarstvu bo lovišče vedno polno divjadi in lov v njem trajno lepa prilika za razvedrilo in zabavo v prirodi. Lovski gostje pa štejejo novo pridobljene trofeje ter razmišljajo o dobrih in slabih lovskih dneh.

Tako minevajo lovci, ki love po malem tudi v januarju, zimski dnevi. Ni nestrpen, toda z veseljem čaka, da se bo začel daljši dan, da dobe sončni žarki spet moč in da zavejejo topli južni vetrovi. Pred njimi beži zima v skrite kraje in visoko v gore, za njo pa se seli na naše trate in vrtove prvo spomladansko cvetje; v gozdu žgli kos in vabi samico, od daleč zveni ku - ku, ku - ku. Nevidni tkalci tko po travnikih zelene, s cvetjem vezene preproge in oblačijo drevje v nova oblačila. Pomlad prihaja, sončna, zlata pomlad, ki budi s čarodejno silo naravo, ljudi in divjad v novo življenje.

»Spomladi vse se veseli«, posebej še lovec, ki mu spet poje divji petelin v temnem gozdu, gruli ruševca v gorskem ruševju. Kdor še ni užival prirodne romantike, ko poje divji petelin v ranih aprilsko-majskih jutrih, ta pohiti v naravo in prisluhni visoki pesmi o večno mladi ljubezni, o neusahljivem življenju. Poje jo veliki petelin na bukvi, vabeč svoje nevestice, poje jo mali petelin (ruševca), ko pripiha ljubosumen na snežno plan, gruli in poskakuje, vozi kočijo, pa zopet piha in kliče tekmece na boj. Zamaknjeno strmiš v tega znanilca Vesne in ljubezni, dokler ne sine dan in se petelin spreleti.

»Aj, zelená je vsá gorá!« S to pesmijo stopaj pobožno v hram oživljene narave in se veseli prelepe pomladi. Minila bo, pa bo spet prišla, prišla tudi takrat, ko ti že pevci žalostno zapojó:

»Gozdič je že zelen...«

Upravni odbor se zaveda, da se lahko zdrava stanovska in prosvetna politika, izvaja samo s članstvom, ki je visoko stanovsko zavedno. Visoka stanovska zavest pa se lahko doseže samo s pomočjo vzgoje, ki jo v velikem obsegu vrši stanovski tisk. Zaradi tega apelira upravni odbor na članstvo, da z vso močjo podpre stanovski tisk.

Zborovanje upokojencev v Mariboru

Zadnjič smo objavili vabilo na občni zbor »Društva jugoslov. državnih in samoupravnih upokojencev(-enk) v Mariboru«, ki je bil sklican za dan 23. aprila. Zborovanje je minilo v popolnem redu in najlepši harmoniji, tako da je društvu in članom v čast. V naslednjem objavljamo poročilo o poteku zborovanja, pridružujemo si pa pravico, o posameznostih o priliki še podrobneje poročati.

Ob določeni uri je društveni predsednik, dvorni svetnik v pokoju, g. dr. Josip Kronvogel otvoril občni zbor, pozdravil vse navzoče, ki jih je bilo nad 200, in to članice in zunanje društvene zaupnike. Za zapisničarja je določil tajnika g. Koudelko, za overitelja zapisnika pa gg. Visenjaka in Kebriča. — Ker po društvenih pravilih ni bilo zbranih dovolj članov, je predsednik vnovič otvoril zborovanje čez pol ure, in se najprej spomnil v minulem letu umrlih 74 društvenikov. Zborovalci so njihov spomin primerno počastili.

Ob prehodu na dnevni red je član g. dr. Lajšek, okrajni glavar v pokoju, dodatno k dopisu člana g. Cvirna, podpolkovnika v pokoju, o umaknitvi predloga za združitev z ljubljansko organizacijo, naprosil predsednika in zborovalce, naj se opusti slaherno obravnavanje umaknjene predloga, da se tako prepreči vsak nespornost in se pokaže vzorna sloga mariborskih javnih upokojencev, ki vsi priznavajo uspešno delo društvenega odbora, katerega izrekajajo popolno zaupanje in zahvalo. Vsi zborovalci so to lojalno izjavo veselo pozdravili in predlog z veseljem odobrili.

Predsedstvo poročilo je podal podpredsednik g. M. Vrtnjak, viš. pošt. svetnik v pokoju. Uvodoma je naglasil, da število članstva razveseljivo raste, tako da ima društvo danes že 1882 članov, trdno med seboj povezanih. Socialno delo društva je tako plodovito, da lahko odbor nanje gleda z upravičenim ponosom. Ob članarini 1 din na mesec je lani društvo razdelilo najpotrebnejšim članom 24.000 din. S tem je marsikateremu upokojencu znatno omililo udarce, ki so mu jih prizadejali bolezen ali druge nesreče. Posmrtni sklad šteje že 864 članov. Za vsak smrtni primer plačuje člani samo po 1 din, vendar je društvo svojcem že izplačalo nad 60.000 din posmrtnin. To je velika in dejanska pomoč družinam umrlih članov. Združenemu naporu upokojenških organizacij je uspelo doseči, da se pokojnine redno izplačujejo in da so upokojenci prejeli legitimacije za večje število znižanih voženj. Tudi samoupravni upokojenci se potegujejo za vozne ugodnosti, vendar se doslej to ni dalo doseči. — Zlasti se pa društvo skupaj z drugimi mariborskimi stanovskimi organizacijami prizadeva, da bi se Maribor z bližnjo okolico uvrstil v I. dra-

ginski razred. O tem še ni izrečena zadnja beseda, temveč je vlada za enkrat zahtevala še podatke o finančni strani zahteve. Upati je, da mariborski državni uslužbenci in upokojenci vendarle prodor z upravičeno zahtevo. Društvo se neprestano bori za izboljšanje položaja staroupokojencev. Trudilo se je, da bi se tudi upokojencem vrnilo doklade, kakor so jih imeli do znižanja v jeseni 1935. Prav tako se je društvo borilo za odpravo kuluka, ki ga morajo upokojenci od svojih skromnih dohodkov plačevati, čeprav gotovo za to ni pravne ne stvarne utemeljenosti. Vse to bo društvo še z večjim poudarkom lahko tudi v prihodnje zasledovalo, če se vsi upokojenci strnejo v močno skupnost, ki naj se trdno oklene svojega vodstva. Odbor ne bo nehal zmerom iznova zagovarjati in braniti koristi članstva in opozarjati odločujoče na neznozi položaj upokojencev. Gmotne in socialne krivice, ki se gode upokojencem, se morajo odpraviti in marsikatero trdoto naše uradniške zakonodaje omiliti.

Iz obširnega poročila tajnika g. Ivana Koudelke, okr. tajnika v pokoju, posnemamo samo to, da je najprej na kratko orisal zgodovino dosedanjega delovanja društva, nato pa je poročal o delu v minulem letu. Vsi člani odbora so vselej vestno in z mladostnim idealizmom sodelovali, tako da je bila v šestih letih samo ena seja nesklepčna. Lani je vložil zapisnik za znamoval 737 vlog. Društvo je na željo članov zbiralo v oktobru prijave za draginjske doklade, jih članom deloma samo sestavljalo in skupno brezplačno odposlalo finančni direkciji v Ljubljano 404 prijave. Tudi železniške legitimacije je društvo — 510 po številu — poslalo skupno v Ljubljano zaradi podaljšanja. S tem je članom prihranilo na poštini več kot 1360 din. Mnogo je predložilo društvo raznih prošelj, pritožb, posredovalo v mnogih primerih in bilo sploh članom z nasvetom in pomočjo vselej na pomoč. Nato je tajnik podal podrobno statistiko članstva po strokah in bivališču, ki jo objavimo prihodnjič. Enako bomo tudi prihodnjič objavili podatke o blaginjskem stanju.

S toplo zahvalo in priznanjem je bila odboru izrečena razrešnica.

Ker je bil predlog za združitev z ljubljansko organizacijo umaknjen, je ta točka odpadla. Pač pa se je vnovič ob ti priliki oglašil k besedi član g. dr. Lajšek, ki je ponovil svojo prvotno izjavo. Profesor g. dr. J. Žmavc je pa s toplimi besedami pozdravil to ugotovitev in izrazil iskreno željo vseh, naj odslej v društvu za vselej vlada sloga in vzajemno spoštovanje.

V društveni odbor je bil nato soglasno izvoljen kompromisni seznam, tako da so vstopili v odbor tudi štirje člani izmed bivših zagovornikov združitve. — Za pred-

sednika je bil izvoljen vnovič g. dr. Kronvogel, za podpredsednika pa g. Vrtnjak in g. dr. Žmavc.

Sprememba pravil je bila prav tako soglasno sprejeta. O tem bomo prihodnjič podrobneje poročali.

Po izčrpnem dnevnem redu je predsednik zborovanje zaključil. Občni zbor mariborske upokojenške organizacije je bil prepričujoč dokaz zaupanja celotnega članstva v društveno vodstvo, zaradi uvidev-

Vestnik

P. n. naročnikom! Uprava lista si dolguje prositi vse p. n. naročnike, ki še niso poravnali naročnine, da to čimprej store. Doslej je plačala komaj polovica vseh naročnikov. Zaostanki na naročnini iz prejšnjega leta segajo visoko v tisoče dinarjev. Ker mora naš list redno sproti plačevati vse stroške, upamo, da bodo tudi naročniki storili svojo dolžnost in poslali naročnino.

Lep življenjski jubilej. Dne 5. aprila je dokončal 85. leto življenja v popolni duševni in telesni svežosti upok. sodni pis. ravnatelj g. Franc Štenta. Jubilar, ki je doma iz Hočevja pri Dobropolju na Dolenjskem, je študiral na novomeški gimnaziji, nato je pa l. 1874. moral k vojakom. Ob okupaciji Bosne se je udeležil kot računski narednik več bitk. Pri vojaki je služil dvanaest let, nakar je prešel v sodno-pisarniško službo, v kateri je napredoval do čina pisarniškega ravnatelja. Leta 1914, ko je izbruhnila svetovna vojna, je po štiridesetih letih zvestega službovanja bil upokojen, služil je pa še naprej kot užitniški uradnik, nato pa več let kot zasebni knjigovodja in ravnatelj pisarne. Zdaj živi g. ravnatelj Štenta v Ljubljani, kjer ima v Florijanski ulici hišo, in uživa počitnice na služeni pokoj. Svojemu dolgoletnemu naročniku in prijatelju čestita k petinasedemdesetletnici in mu želi zdravja in zadovoljstva prav do skrajnih meja človeškega življenja tudi naš list!

Nov grob. Dne 16. aprila je v Celju nenadoma preminul upok. šolski upravitelj Ivan Burdian. Rodil se je l. 1873. v Trstu, dovršil učiteljske v Kopru in služil najprej v raznih krajih po Istri. Leta 1900. se je preselil v Šmihel nad Mozirjem, kjer je služil dve leti, nato je bil pa premeščen za nadučitelja v Šmartno ob Dreti, kjer je ostal dobrih 17 let. Do plebiscita je bil nadučitelj v Grabstajnu na Koroškem, po izgubi koroškega ozemlja je bil pa nadučitelj v Ponikvi ob J. ž., kjer je leta 1927. dočkal pokoj. Pokojni Burdian je bil vse svoje življenje živahen društveni delavec in velik narodnjak ter ljubezniv svetovalec ljudstvu. Povsod so se ga z veseljem spominjali, ker je v vsakem kraju zapustil vidne sledove svojega nesebičnega javnega delovanja. Kot upokojenec se je v Celju udeleževal v stanovski organizaciji in kot zadrugar, tako da je bil splošno priljubljen, kar je pokazal tudi velik pogreb, ki so se ga udeležili zastopniki raznih organizacij in odposlanci iz krajev, kjer je služboval. Naj bo našemu zvestemu naročniku, ki je bil vselej neustrašen narodnjak, dober tovariš in plemenit človek, ohranjen trajen, časten spomin!

Za učiteljstvo važne določbe fin. zakona. Novi finančni zakon ima med dru-

nosti obeh, nekdanj nasprotujočih si strani, je pa postalo to zborovanje tudi mogočna manifestacija vzorne složnosti in medsebojnega zaupanja. V današnjih težkih časih, ko je nam vsem — zlasti še na narodni meji — treba kar najtesnejše združitve, bratske sloge in tovariške vzajemnosti, je to zborovanje še prav posebno prepričevalen dokaz, da se mariborski javni upokojenci zavedajo resnosti časa in važnosti svojega stanu.

gim tudi več določb, ki so bile vnešene v korist učiteljstva ljudskih šol, in s katerimi so bile izpolnjene nekatere učiteljske težnje. Tako je dovoljena stanarina okrajnim in mestnim šolskim nadzornikom ter veroučiteljem ljudskih šol. Za učiteljske pripravnike se smejo postaviti tudi pogodbeni učitelji oz. dnevničarji, ki so opravičili maturo v inozemstvu, a so jo nostrificirali pri nas. Odpravljen je delni celibat, s katerim je bila učiteljicam ob siceršni izgubi službe onemogočena možnost z neučitelj. Duhovnikom, ki prestopijo v drž. učiteljsko službo, se duhovniška služba prizna v leta državnega službovanja, in sicer največ 20 let.

Reaktivacija. Znani uspešni organizacijski delavec, bivši zaslužni predsednik Jugoslov. proforskega društva in častni član Jugoslov. učiteljskega združenja, beograjski profesor Radoje Knežević, ki je bil pred dvema letoma predčasno upokojen, je bil nedavno reaktiviran.

Napredovanja v poštne stroki. Dne 1. januarja t. l. je bilo v ljubljanski poštne direkciji 730 uradnikov. Od teh jih je imelo pravico do napredovanja 447, to je 67 %. V teku minulega leta 1938. je na ozemlju ljubljanske poštne direkcije napredovalo komaj 31 uradnikov. Če se napredovanja poštnega uradništva v Sloveniji ne pospešijo, temveč se bodo napredovanja vršila z isto »naglico« kot lani, bo treba približno 15 let preden bodo vsi, ki so imeli začetek tega leta pravico do napredovanja, pomaknjeni v višjo skupino. Ti podatki odkrivajo zares prežalostno sliko razmer, v katerih živi poštno uradništvo v Sloveniji.

Obleke kemično čisti, barva, pilisira in lika tovarna J O S. R E I C H.

Od kdaj gredo pripravniški prejemki. Neki zdravnik, ki je bil kot volonter zaposlen v državni bolnici, je bil postavljen z odločbo ministrstva za socialno politiko in ljudsko zdravje od 21. oktobra 1938. za uradniškega pripravnika. Uprava dotične bolnice je imenovanemu pripravniku nakazala prejemke šele od 1. decembra dalje, misleč, da velja dan 7. novembra, ko je bila ministrska odločba o postavitvi vročena dotedanjemu volonterju, za dan nastopa državne službe. Novi uradniški pripravnik pa s tem ni bil zadovoljen in je prosil, naj se mu prejemki priznajo in nakazejo že od 1. novembra dalje, ker je bila odločba izdana že 21. oktobra 1938. Na prošnjo bolnice je v stvari izdalo finančno ministrstvo pojasnilo od 25. jan. 1939., št. 42.128/I, po katerem teko dotičnemu pripravniku po 1. odst. § 30. u. z. prejemki od 1. novembra 1938., kot od prvega dne meseca, ki

Helge Krog:

Trije na potovanju

Na rotovškem trgu je za majhno mizo sedel konzul Brack s svojo lepo ženo. On debel in težak, ona majhna in vitka kakor deček. On jih je imel petdeset, ona komaj trideset. Včeraj sta prišla v Kjopenhaven. Dolgi kazalec rotovške ure je skoro neopazno sunkovito preskočil na dvanajesto in melodično so zazveneli udarci ure v sinje, mirno ozračje.

Nagnil se je v stolu nazaj, z rokami v hlačnih žepih, in si ogledoval stolp. Ošinila ga je s pogledom in padlo ji je v misel, da je debela smotka sredi širokega, navzgor obrnjenega obraza videti kakor dimniška cev. Zaspano je preudarjal, ali ne bi zvonik moral biti malce višji ali pa malce nižji, nato je zatisnil oči in se spomnil na Odršenikovo cerkev, nato na nekega norveškega arhitekta, nato na ločeno arhitektovo ženo, nato na neko hruško v svojem vrtu, ki se je sušila. Ona je pa premišljala, da so rjave oči prav za prav edina stvar, ki je njegovemu obrazu dajala življenje in da je zdaj videti, kakor da je mrtev. Nato se je spomnila krematorija in potem na neko zgodbo o strahovih. Nato je spet s pogledom obkrožila beli asfaltni trg. Imela je sinje in brezdane oči, sanjave, kakor da so zamegljene z na pol zavestnim, nežnim spominom.

»Se ne veš natančno, kako dolgo lahko to pot ostaneva na popotovanju?« ga je vprašala.

»Ne, to je odvisno od poslov,« je odgovoril, ne da bi se bil premaknil. »Sicer pa sploh ne vem, koliko se lahko zanesem na svojega novega moža. Bomo že videli.«

Spet sta se oba vrnila k svojim razmišljanjem. Toda nenadoma ji je v očeh zablestela nova svetloba. Slok, zelo dobro oblečen gospod je prihajal preko trga, šel mimo fotografa, ki je imel razpostavljene svoje priprave in stopal naravnost proti hotelu. Srknila je iz kozarca in se potopila v ogledovanje prstanov na svojih prosojno bledeh rokah. Dobro oblečeni gospod je obstal pred njuno mizo.

»He, glej no, pozdravljeni Brack, dober dan milostljiva, vidva tukaj? Slišal sem pač, da sta se odpeljala na jug, toda...«

Gospa ga je presenečeno pogledala od spodaj navzgor. Brack je preudarno vzel smotko iz ust in vstal, medtem ko je došlec vlijudno pozdravil damo. Nato mu je podal roko.

»Lepo, da se vidimo, Winge,« je še malce zaspano zamrmral. »Prisedi vendar!«

»Hvala. Kakor rečeno, slišal sem, da sta se odpeljala na jug, toda mislil sem, da sta šla kar naravnost v Pariz.«

»To pot se ne bova peljala skozi Pariz. Sylvia hoče iti v Monte Carlo. Sanjalo se ji je o številki dve.«

»Ne, tri,« je smehljaje se popravila Sylvia.

»Oprosti, tri. Sylvia obožuje trojico.«

»Samo nekaj dni ostanem v Kjopenhavnu,« je dejal Winge in svoje dolge noge lagodno iztegnil. »Nato moram še v Berlin — na žalost — imam tam doli nekaj malega urediti. Toda ni čisto izključeno, da potem ne skočim za nekaj dni tudi na Riviero.«

»No, potem se pa morebiti srečamo tam v jedlinici,« je dejal Brack. »Kakor zadnjikrat pred... no, pomagaj mi no... bodo pa že kaka tri-leta tega.«

»Res, že mogoče...«

Brack je zamišljeno glodal smotko.

»Sicer je pa res imenitno,« je dejal, »kar mi je pravkar prišlo na um: neprestano se srečujemo v inozemstvu.«

»Seveda, to je pa res čudno,« je z nenadno živahnostjo vpadla Sylvia. »Se še spominjate, kako ste naju takrat presenili v Medicejski kapeli v Florenci? Stali ste ravno tam in si ogledovali Michelangelove kipe...«

»Seveda, Sylvia se tako navdušuje za umetnost,« je dejal Brack. »Mene pa samo uspa, če moram ogledovati stvari, ki me ne zanimajo. Takrat si mi bil pa res pravi rešitelj. Prevzel si mojo dolžnost, Sylvijo kot cicerone prevzati po muzejih, in imel sem lepo mir...« Brack je srknil iz kozarca. — »Ampak saj to ni bilo niti prvič,« je nadaljeval. »Se še spomniš, kako smo nekoč nenadoma zvečer trčili drug ob drugega na Broadwayu?«

»Da, kajpada, da se še spomnim,« je odgovoril Winge. Pogledal je na svojo uro in zdelo se je, da je nekoliko raztresen.

»Tudi takrat se je tako ugodno primerilo za Sylvijo. Imel sem vendar tam v New Yorku razne opravke in nisem mogel ostajati zmerom z njo. In vrhu tega...«

»Ne, zdaj pa res ne bomo več sedeli tukaj,« ga je prekinila Sylvia in si začela demonstrativno natikati dolge rokavice. »Moramo si kaj izmisliti.«

»Vrhu tega pa tudi ne plešem,« je Brack prav tako enolično in zaspano nadaljeval, »medtem ko si ti popolnoma kos prenapetim jazzovskim zahtevam, ki jih stavlja Sylvia.«

Brack je izpil kozarec in vstal.

»Imam še nekaj pisem, ki jih moram

napisati,« je dejal. »Saj ostaneš še toliko časa tu doli, Sylvia? Se že še vidimo, Winge; tudi midva ostaneva še nekaj dni tod, pa lahko skupaj preživimo kak večer. Vsekakor se vidimo pa v Monte Carlu... prav za prav je pa res čudno, da se v Oslu, kjer stanujemo vsi trije, tako rekoč nikoli ne srečamo. Toda to pride menda od tega, ker obujemo v tako različnih krogih...« Winge je vstal. Brack mu je prisrčno stisnil roko, prijazno pomahal ženi in odšel v hotel.

Winge je spet sedel in ni odvrnil pogleda od Sylvije.

»Pa je res pravo dete,« je dejal.

»Saj to vendar veš, da je tak, v takih stvarih,« je zmeden odgovorila.

»Toda to naju kar razoroži,« je dejal Winge.

Naglo ga je pogledala.

»Namreč zato, ker je tako neobglen,« je pristavil. — »Kako to misliš?« Winge ji je pojasnil stvar.

Ko je Sylvia čez dobro uro prišla gori v prostorno hotelsko sobo, je dobila moža za pisalnikom. Odložila je klobuk in šla k zrcalu, da si uredi lase.

»No,« je rekel Brack, ne da bi se ozrl, »sta se za nocoj kaj zmenila?«

»Z nočnim brzovlakom se odpelje v Berlin,« je naglo dejala in pri tem zardela, kakor da je nekaj zagrešila.

»Tako, to je pa res čudno...« Nato je z istim odsotnim, raztresenim glasom dostavil: »Je med vama vse pri kraju?«

Roke, ki jih je pravkar dvignila do las, so ji kar obstale in za trenutek je neigibno otrpnila. V zrcalu je videla njegov robati obraz, njegov topi profil in novo zanimanje ji je vzkliklo za tega počasnega, neokretnega moža.

sledi mesecu, v katerem je bila izdana odločba o njegovi postavitvi. »Tako je treba to razlagati, ker je — oziraje se na 5. točko § 88. fin. zakona za leto 1937/38. — smatrati, da se je dotičnik nahajal v državni službi že dne 21. oktobra 1938., ko je bil formalno sprejet v državno službo. Pri ta-

kem stanju zadeve je dan, ko mu je bil vročen dekret o postavitvi, brez pravnega vpliva na vprašanje njegovega vstopa v službo in pridobitve pravice do prejemkov uradniškega pripravnika.« Zato je tudi prejel dotični pripravnik prejemke od dne 1. novembra 1938. dalje.

Upokojenec

Zborovanje ljubljanskih upokojencev. Banovinsko društvo državnih in samoupravnih upokojencev za dravsko banovino v Ljubljani sklicuje redni občni zbor za nedeljo, dne 14. maja. Zborovanje bo v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti št. 22 v Ljubljani in se prične ob 9. uri dopoldne. Dnevni red je običajen.

Kaj so upokojenci predlagali? Po zagrebškem »Penzioneru« so odposlanci organizacij drž. upokojencev iz vse države konec februarja v Beogradu izdelali naslednje tri predloge za finančni zakon. Predloge so sestavili s pomočjo načelnika pravosodnega ministrstva g. dr. Bizjaka. Amandmani se glase takole: »1. Uredba o zvišanju osebnih doklad iz leta 1937. se razširi tudi na državne upokojence in se jim spet vrne doklada za ženo. 2. Uradniški zakon iz l. 1923. se razširi na vse drž. in samoupravne upokojence, ki so bili upokojeni pred tem zakonom. 3. Uredba o monopolskih delavcih (kah) iz leta 1936. se raztegne tudi na delavce (ke), ki so bili upokojeni pred to uredbo, to je, da se jim pokojnine zvišajo vsaj na 600 din na mesec (po draginskih razredih).« — Justični minister g. dr. Ružič je upokoješke zastopnike »sprejel na svoj posebno ljubezni in simpatični način«. Obljubil je, »da bo, kolikor je od njega odvisno, nam nudil vso pomoč, ker je, kakor je navajal, njemu samemu dobro znano obupno stanje državnih in samoupravnih upokojencev.« — Na žalost od vseh treh predlogov ni bil nobeden sprejet v novi finančni zakon, tako da je glede upokojencev ostalo vse pri starem.

Za razširjenje vozniških ugodnosti upokojencev. Ljubljansko banovinsko društvo drž. in samoupravnih upokojencev je vnovič vložilo prošnjo na generalno direkcijo drž. železnic v Beogradu in prosilo, naj bi se državnim upokojencem priznal 50 % popust voznine na razdaljah vsaj do 40 km. Doslej imajo namreč upokojenci pravico do neomejenega števila voženj za polovično voznino do razdalje največ 20 km, in to v vseh razredih vlakov. Ker je pa ta omejitev za razmere v Sloveniji pretesna in se upokojenci ne morejo s pridom posluževati te ugodnosti, kadar hočejo po poslih ali v svrhu turisticke potovati po železnici, je navedeno društvo prosilo za razširjenje teh ugodnosti.

Čuden pojav. V svojem glasilu objavlja zagrebško društvo upokojencev nekaj misli, ki prav tako veljajo za mnoga druga naša strokovna in stanovska društva. Zato jih prinašamo v prevodu: »Imamo pa tudi čuden pojav, da se v to naše društvo upokojencev ne včlanjajo tisti novejši upokojenci z višjimi pokojninami, kakor da njim, a zlasti njihovim svojcem, kadar bodo ostali brez družinskega poglavarja, ne bo treba nikoli nobene pomoči ali podpore s strani tega društva. Če bi le-ti vsaj malo razmišljali o nalogah našega društva, tedaj se ne bi ločevali od svojih nekdanjih tovarišev, temveč bi iz same solidarnosti, tudi če mislijo, da ne bodo nikdar potrebovali društva, altruistično pomagali pri njegovem razvoju in napredku. Tako bi pomagali svojim revnejšim tovarišem, katerim usoda ni dala, da bi se bili povzpeli na višje položaje v družbenem življenju.«

Iz organizacij

Društvo sodnih izvršiteljev kraljevine Jugoslavije v Ljubljani vabi svoje člane na XIX. redni letni občni zbor, ki bo v nedeljo, dne 7. maja 1939., ob 13. uri v justični palači, soba št. 79, Kralja Petra trg št. 1 v Ljubljani. Dnevni red po § 10. družbenih pravil. Odbor.

Združenje zemljiškoknjižnih uradnikov, ljubljanska sekcija, ima v nedeljo, dne 7. maja, svoj občni zbor ob pol 11. uri v razpravnih dvorani okrožnega sodišča v Mariboru. Dnevni red smo objavili že zadnjič.

Železničarsko zborovanje. Ljubljanski oblastni odbor »Združenja jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev ima redni občni zbor dne 7. maja v Ljubljani. Dan prej bo predkonferenca društvenih odposlancev.

Združenje zvanjčnikov finančne kontrole, ljubljanska sekcija, ima redni občni zbor dne 14. maja v Celju. Zborovanje bo v Celjskem domu in se začne ob 8. uri zjutraj.

Društvo državnih pogodbenih poštarjev za dravsko banovino ima redni občni zbor v nedeljo, dne 7. maja, v hotelu Metropol v Ljubljani. Začetek zborovanja je ob 14. uri popoldne. — Društvo pogod-

benih poštarjev za dravsko banovino je imelo 1. marca 1939. vsega skupaj 230 članov. Od teh je 182 pogodbenih poštarjev in 58 poštinskih odpravnikov. Društvo je imelo nad 5000 din gotovine.

Učiteljski zastopniki pri prosvetnem ministru. Začetek aprila je prosvetni minister sprejel zastopnike JUU, ki so mu razložili poglobljena prosvetna vprašanja, ki zanimajo ljudskošolsko učiteljstvo. To že težko pričakuje reparacijo vseh okrnitev učiteljskih pravic, prav tako tudi čimprej izdela stalažnika. Vsem, ki imajo zakonske pogoje, naj se prizna čimprej V. položajna skupina. Predsednik gospod Ivan Dimnik se je prosvetnemu ministru zahvalil za odpravo delnega celibata učitelje in za nove nastavitve ter nekatere druge, učiteljstvu ugodne določbe novega fin. zakona. Prosil ga je, naj ostane naklonjen učiteljstvu in njegovi organizaciji, katero bo — po svoji izjavi — podpiral tudi gosp. ministrski predsednik. Učiteljski zastopniki so z velikim zadovoljstvom sprejeli določna zagotovila prosvetnega ministra, da se bo posvečala pozornost vsem upravičenim potrebam in zahtevam, ki so v korist šole in pravičnega šolskega dela.

Zadružne vesti

»Kolo žen zadrugark« v Ljubljani priredi dne 10. maja t. l. ob 20. uri v dvorani žel. glasbenega društva »Sloge« predavanje »Pomen in delo žene v zadružništvu«. Predava zadružni revizor Saveza nabavljalnih zadrug iz Beograda g. Iršič. Tok časa zahteva, da se tudi žene gospodinje čimbolj pritegnejo k aktivnemu sodelovanju v zadružnem gibanju. Ker predavanje ni namenjeno samo za žene zadrugarke, zato se vabijo tudi zadrugarji, da se udeležijo tega predavanja. Po predavanju bo prosta debata.

Nabavljalna zadruga v Kranju. Za dan 26. marca je bil sklican redni letni občni zbor te naše agilne nabavljalne zadruge, in sicer v kranjskem Zadružnem domu. Iz poročila upravnega odbora je videti, da se je tudi kranjska zadruga morala boriti z istimi težavami, kakor vse ostale: namreč s pojavom, da cene blagu rastejo, prejemki članov so pa zmerom enako nizki. Zato je nujna posledica tega, da se članstvo omejuje kolikor je to le mogoče. Zadruga je prilagodila svoja pravila zakonu o gospodarskih zadrukah, tako da morejo pristopiti vanjo tudi neuradniki. Odbor bo sprejemal tudi osebe izven našega stanu, toda kupovati bodo mogli samo za gotovino ali pa bodo morali nuditi zadostno posebno

jamstvo pri kupovanju na kredit. — Lani je zadruga adaptirala svoj Zadružni dom in v njem napravila dvojne stanovanj. V domu je tudi zadružna čitalnica. — Konec minulega leta je zadruga imela že 271 članov, torej za 13 več od prejšnjega leta. Po poklicu je 120 aktivnih in 138 upokojenih drž. uslužbencev, 8 vojakov in 5 delavcev. Zadruga je lani prodala članom za pribl. 1.240.000 din blaga, na člana povprečno pride torej za 4575 din. Režija, upošteva vse izdatke zadruge, znaša samo 6,4 odstotka. Kosmati dobiček znaša 15 % prodanega blaga. Odbor je predlagal, naj se prizna 5,5 % povračila kupnine, od česar naj se pa v blagu povrne članom samo 4 %, ostanek naj gre med garantne vloge. Te znašajo nad 43.000 din, z letošnjim prispevkom že nad 60.000 din, kar je že več kot polovica zneska, ki so ga dolžni člani na knjižice. — Lastna poslovna sredstva zadruge so konec leta 1938. znašala že skoro 306.000 din. Na posmrtninah je zadruga v sedmih letih, odkar jih je vpejlala, izplačala članom že nad 34.000 din. — Iz prednjega poročila se vidi, kako morejo tudi manjše nabavljalne zadruge prav lepo uspevati v korist članstva, če je vodstvo razumno in pošteno, člani pa zavedni zadrugarji. Nabavljalna zadruga v Kranju more mnogim večjim služiti za vzgled.

Iz raznih strok

Štirikratno uradovanje. Glasilo Združenja uradnikov p. t. t. stroke objavlja tole sliko, ki kaže težke službene razmere, v katerih žive premnogi poštni uradniki. Naj govori list sam: »V odpravniku pošte Kruševac dela neki uradnik vsak dan od 4. do 8., od 11. do 12., od 15. do 19. in od 21. do 22. ure. To znaša 10 efektivnih delovnih ur in 4 ure za prihajanje v službo. Ker vemo, da je vsakemu uradniku treba vsaj ura, da po dokončanem delu pride domov in leže spat, in da prav toliko časa prej vstane, mu ostane za spanje samo 4 ure. Vsak drug komentar je tu odveč. Edino se more postaviti vprašanje, kakšne zakonske posledice bi zadele zasebnega delodajalca, če bi svojega delavca silil k takemu delu.«

Zvišanje števila uslužbencev poštne hranilnice. Iz uradnega delovnega poročila za minulo leto je videti, da se je lani število uslužbenstva pri Poštni hranilnici nenavadno močno pomnožilo, in sicer za 265 oseb, torej za 34,5 %. Od 770 uslužbencev v letu 1937. je njihovo število zrastle na 1035. Na novo ustanovljeni podružnici na Sušaku in v Podgorici sta dobili 42 uslužbencev. Beograjska centrala je dobila lani 134 novih nameščenecv, t. j. 40 % dotedanjih. Zagrebška podružnica izkazuje zvišanje števila uslužbenstva za 46 oseb, t. j. 26,5 %, pri ljubljanski podružnici pa se je zvišalo število nameščenstva za 34 oseb, t. j. 24 %, torej najmanj. Zato so lani narasli tudi osebni izdatki Poštne hranilnice.

Po svetu

Zavidanja vredne razmere. Ze pred nekaj leti je bil na Norveškem izdan zakon, ki daje državnim uslužbencem pravice, o kakršnih se jim v drugih deželah niti ne sanja. Na Norveškem imajo namreč uradniki pravico zahtevati, da vlada vselej, kadar namerava spremeniti poglobljene določbe uradniških zakonov in uredb, kolikor se tičejo splošnih delovnih pogojev in prejemkov, uvede predhodno pogajanje o izvršitvi sprememb. Pogajanja se vrše med vlado in organizacijami drž. uslužbencev dotične službene stroke, ali med njihovimi zvezami ali pa s skupinami neorganiziranih uslužbencev. Šele na podlagi teh pogajanj, kjer se mora doseči soglasnost, sme vlada spremeniti splošne službene pogoje in znižati prejemke.

Uradništvo in stranka na Nemškem. Narodno socialistična stranka obvladuje v Nemčiji vse državno življenje, tako tudi vsa vprašanja, ki so v zvezi z državnim uslužbenstvom. Ta skupnost oz. povezanost med državo in stranko se izraža zlasti tudi v tem, da se neke vrste zaposlenost v strankinih funkcijah računa drž. uslužbencom

tudi za državno pokojnino. Glede vpliva stranke na državno službo samo odloča »Führer« sam. Tako na primer ne more biti drž. uslužbenec, ki je hkrati funkcionar stranke na odgovornejšem mestu, premeščen brez njegovega izrečnega dovoljenja. Kdor je izključen iz stranke, ne more postati drž. uslužbenec. Stranka ima po službeni pragmatiki pravico do vpliva na namestitve novih uslužbencev. Tako more tudi dovoliti, da se vzame v državno službo izjemoma nearijski prosilec. Po sedanji uradniški pragmatiki mora nemški uradnik varovati ne le državo, temveč tudi stranko pred vsako škodo. Sicer ni izrečno predpisano, da mora biti vsak uradnik nepogojno član stranke, toda če ni, mora biti po svojem uradnem in izvenuradnem delovanju stranki in njenim idejam naklonjen. Če izve za kar koli, kar bi moglo škodovati stranki, mora to isti takoj naznaniti, tudi če je stvar tajna in jo je izvedel v službi. Načelno pa mora izvrševati naloge službenih predstojnikov pred nalogi strankinih zastopnikov. Seveda ni dvoma, kako se v praksi ta načela izvajajo.

Manufakturna trgovina

ABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA — STRITARJEVA ULICA 5

Priporoča svojo veliko izbiro volnenega blaga za gospode in dame. Belo blago za različno perilo v poljubni širini. Krasna zaloga zastorov in pregrog. (Pliš, tapestri itd.) — Puh perje, kapok, volna, žima, vedno v zalogi. Blago je iz prvovrstnih angleških in čeških tovarn. Državnim nameščencem proti takojšnjemu plačilu 10 % popusta.

KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI IN PODRUŽNICA V MARIBORU priporočata nastopne zbirke knjig:

5. Zbirka za din 1.—: Marolt: Narodne pesmi.

6. Zbirka za din 25.—: Baukart: Marko Senjanin, slovenski Robinzon. Dimnik: Kralj Aleksander I. Flerè: Babica pripoveduje. Korbán: Vitomilova železnica. Kosem: Ej, prijateljčki! šilih: Nekoč je bilo jezero. Riha: Pribil: Povest o svatbi kralja Jana.

HRANILNI IN POSOJILNI KONZORCIJ

Kreditna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani, Gajeva ulica št. 9 — v lastni hiši

Najstarejša kreditna zadruga v Jugoslaviji, ustanovljena leta 1874. Poštni čekovni račun št. 10.681. Telefon št. 3413. Posojila do Din 10.000— vsem javnim nameščencem po 7 % proti zaznambi na plačo na prvem mestu in poročtvu.

Zadruga državnih uslužbencev za nabavo potrebščin c. z. z a. z.

Ljubljana, Vodnikov trg št. 5 ♦ Telefon št. 4421

Širite
zadružno misel
med svojimi
tovariši!

Državni uslužbenci! Vaša nakupovalnica mora biti edino zadružna prodajalna. V zalogi ima vedno sveže špecerijsko blago. Dostava na dom brezplačna. Preskrbuje kurivo, posreduje nakup manufakturnega blaga. Na zalogi ima vsakovrsten porcelan, emajlirano kuhinjsko posodo, jedilni pribor, ki ne rjavi, itd.